

Omaishoidon tuki

Helsinki

Mitä omaishoidon tuki on?

Omaishoito tarkoittaa päivittäistä hoitoa ja huolenpitoa, jota omainen tai muu läheinen henkilö antaa kotona vanhukselle, vammaiselle tai sairaalle, jonka toimintakyky on alentunut.

Omaishoidon tuki muodostuu vanhusta, vammaista tai sairasta hoitavalle hoitajalle maksettavasta palkkiosta, lakisääteisistä vapaapäivistä ja muista omaishoitoa tukevista palveluista.

Tuen edellytykset

Omaishoidon tuen myöntämisen perusteena on, että hoidettava tarvitsee henkilökohtaisissa toiminnoissaan jatkuvaa, päivittäistä hoitoa ja huolenpitoa voidakseen asua kotonaan.

Omaishoidon tuen myöntäminen perustuu kokonaistilanteen yksilölliseen arviointiin, jossa huomioidaan omaishoitajan antaman hoidon vaativuus ja sitovuus sekä hoidettavan valvonnan ja ohjauksen tarve. Perheen kotitöitä ja kodin ulkopuolisia asioita ei huomioida omaishoidon tuen hoitoisuusryhmää arvioitaessa.

Kokonaistilanteen arvioinnissa otetaan huomioon omaishoitajan omaishoidettavalle antama päivittäisen henkilökohtaisen hoidon määrä, vaativuus ja sitovuus seuraavissa toiminnoissa: peseytyminen, ruokailu, liikkuminen, lääkitys, pukeminen, WC-toiminnot, muut terveyden- ja sairaanhoidolliset hoitotoimenpiteet. Lapsilla päivittäisen avun tulee olla ikätasoon nähden runsasta fyysistä avustamista, ohjausta tai valvontaa.

Edellisten lisäksi kokonaistilanteen arvioinnissa otetaan huomioon hoidettavan muun tuen tarpeet.

Kuka voi olla omaishoitaja?

Hoitaja voi olla omainen, sukulainen tai muu läheinen henkilö, joka soveltuu tähän tehtävään terveytensä ja toimintakykynsä puolesta.

Omaishoitaja tekee kunnan kanssa omaishoitosopimuksen. Hoitaja ei kuitenkaan ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan, hoidettavaan tai hoidettavan huoltajaan. Pääsääntöisesti edellytetään hoitajan ja hoidettavan asumista samassa taloudessa.

Hoidon tarpeen arviointi

Hoidon tarve selvitetään aina yksilöllisesti ja perheen kokonaistilanne huomioiden.

Yli 65-vuotiaiden arvioinnin tekee oman asuinalueen asiakasohjauksen työntekijä. Alle 65-vuotiaiden arvioinnin suorittaa vammaisten sosiaalityön yksikön omaishoidon tuesta vastaava työntekijä.

Arviointi tehdään hakemuksen, kotikäynnin ja lääkärinlausunnon sekä mahdollisten muiden hoitoon osallistuvien arvioiden perusteella. Hoidettavan henkilön hoito- ja palvelusuunnitelma laaditaan yhteistyössä hoitoon osallistuvien kanssa.

Alle 18-vuotiaiden hoidon tarvetta ja sitovuutta arvioitaessa, lapsen tai nuoren avun, ohjauksen ja valvonnan tarvetta verrataan terveeseen ikätoveriin.

Hoitopalkkio ja sen maksaminen

Päätöksen yli 65-vuotiaiden omaishoidon tuesta tekee oman asuinalueen asiakasohjauksen työntekijä. Alle 65-vuotiaiden päätöksen tekee vammaisten sosiaalityön yksikön omaishoidon tuesta vastaava työntekijä.

Hoitopalkkion suuruus määräytyy omaishoitajan antaman hoidon vaativuuden ja sitovuuden sekä hoidettavan valvonnan ja ohjauksen tarpeesta. Säännöllisesti käytössä olevat muut palvelut saattavat alentaa maksettavaa palkkiota.

Palkkiota ei alenna esimerkiksi työtoimintaan tai päivätoimintaan osallistuminen tai koulunkäynti. Myöskään lakisääteiset vapaapäivät eivät vähennä omaishoidon tuen palkkiota.

Palkkio maksetaan hoitajalle kuukausittain jälkikäteen ja se on veronalaista tuloa. Hoitajan on hyvä etukäteen selvittää hoitopalkkion mahdollinen vaikutus muihin saamiinsa etuuksiin. Palkkiota voidaan maksaa hakemuksen saapumiskuukauden alusta tai kotiutuspäivästä lukien.

Omaishoidon tuen hoitopalkkiot vuonna 2021

1) Ensimmäinen hoitoisuusryhmä, hoitopalkkio korkeintaan 1833,41 €/kk

Hoidettavan hoitotilanne edellyttää omaishoitajan ympärivuorokautista työpanosta. Hoidettava tarvitsee ja saa runsaasti hoitoa ja huolenpitoa lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissa, myös öisin. Hoidettavaa ei voi jättää yksin kuin lyhyeksi ajaksi. Omaishoitaja ei voi pääsääntöisesti käydä kodin ulkopuolella ansiotyössä.

2) Toinen hoitoisuusryhmä, hoitopalkkio korkeintaan 846,02 €/kk

Tähän ryhmään kuuluvat hoidettavat ovat joko fyysisesti raskashoitotilaisia tai heidän hoitotilanteensa on psyykkisesti kuormittava. Hoidettavilla on avun tarvetta useana yönä viikossa, eivätkä he voi olla yksin 2–3 tuntia pidempään. Haasteellinen hoidettava tarvitsee perustellusta syystä jatkuvaa valvontaa, tilanteita pitää osata ennakoida. Hoidettavan valvonnan tarve voi olla sellaista, että ilman valvontaa ja ohjausta hän vaarantaa itsensä tai muiden turvallisuuden. Alle 18-vuotiaden kohdalla kyseessä on hoito, joka ei liity normaaliin ikätasoon.

3) Kolmas hoitoisuusryhmä, hoitopalkkio korkeintaan 466,17 €/kk

Hoidettava tarvitsee ja saa fyysistä tai ohjauksellista hoitoa ja huolenpitoa useamman kerran päivässä, kun

- hoidettavan öinen avun tarve on satunnaista tai sitä ei ole ollenkaan
- hoidettava voi olla yksin päiväsaikaan 3–5 tuntia
- hoidettava ei asu omaishoitajan kanssa samassa taloudessa, omaishoitaja käy päivittäin ja tarvittaessa öisin hoidettavan apuna
- omaishoitajalla on päävastuu hoidosta ja huolenpidosta, vaikka esimerkiksi kotihoito kävisi päivittäin.

Lakisääteinen vapaa

Hoitajan oikeus lakisääteisiin vapaisiin määräytyy hoidon sitovuuden perusteella. Lain mukaan kaikilla omaishoitosopimuksen tehneillä omaishoitajilla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta sellaista kalenterikautta kohti, jonka aikana hän on oikeutettu omaishoidon tukeen.

Omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien aikana omaishoitettavan hoito voidaan järjestää kunnallisessa ympärivuorokautisen hoidon yksikössä tai palvelusetelillä kaupungin hyväksymissä yksityisissä hoitopaikoissa.

Hoito voidaan järjestää myös kotiin tuotavana palveluna palvelusetelillä, jolloin yksi lakisääteinen vapaapäivä on 12 tuntia, jonka voi tarvittaessa pitää halutun pituisina jaksoina. Kahdella lakisääteisellä vapaapäivällä voi hankkia kotiin tuotavaa hoitoa 24 tuntia ja kolmella lakisääteisellä vapaa-päivällä 36 tuntia.

Toteutuneiden lakisääteisten vapaapäivien asiakasmaksu/omavastuuosuus vahvistetaan vuosittain.

► **Vuonna 2022 se on 11,60 €/vrk.**

Lakisääteisiin vapaapäiviin oikeutettu omaishoitaja voi käyttää myös sijaisomaishoitajaa. Kunta tekee sijaisomaishoitajan kanssa toimeksiantosopimuksen.

Omaishoitaja voi esittää sijaisomaishoitajaksi omaista tai läheistä, joka soveltuu sijaisomaishoitajaksi. Ehdotetun henkilön sopivuutta sijaisomaishoitajaksi arvioidaan samoin perustein kuin varsinaisen omaishoitajan. Sijaisomaishoidon tulee olla hoidettavan edun mukaista.

Sijaisomaishoidon palkkio riippuu hoidettavan hoitoisuusryhmästä ja sisältää mahdolliset kulukorvaukset. Sijaisomaishoitajana ei voi olla yritys. Sijaisomaishoidon käytöstä ei peritä asiakasmaksua.

► **Vuonna 2022 sijaisomaishoidon palkkiot ovat 120,34 €/vrk tai 60,16 €/vrk.**

Alle 65-vuotiailla omaishoidon vapaan tuntikorvaus on yksi vaihtoehto omaishoidon tuen lakisääteisille vapaapäiville. Korvausta voidaan myöntää hoitajan palkkamenoihin enintään 3 x 12 tuntia tai 2 x 12 tuntia kuukaudessa riippuen hoitajan vapaapäiväoikeuden

määrästä. Tunteja voi käyttää yksittäin, mutta tunteja ei voi kerätä, vaan ne on käytettävä kuukauden sisällä siitä kun oikeus vapaaseen on ansaittu. Omaishoitoperhe järjestää itse hoitajan.

Muut omaishoitajan jaksamista tukevat palvelut

Päivätoiminta

Ikääntyneiden päivätoiminta on tarkoitettu 65 vuotta täyttäneille ja sen tavoitteena on tukea ensisijaisesti muistisairaiden asiakkaiden ja/tai omaishoidettavien kotona asumista, ylläpitää omatoimisuutta ja itsenäistä tai tuettua selviytymistä sekä tukea omaisten ja omaishoitajien jaksamista.

Yli 65-vuotiaita hoitavien omaishoitajien lakisääteiset vapaapäivät voidaan järjestää päivätoimintana.

Alle 65-vuotiaat vaikeavammaiset hoidettavat voivat osallistua vaikeavammaisten päivätoimintaan. Sitä järjestetään kodin ulkopuolella arkipäivisin. Toiminta on tavoitteellista tukien asiakkaan itsenäisyyttä, osallisuutta ja sosiaalista vuorovaikutusta.

Alle 65-vuotiaiden päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttöntä henkilöä, jolla vamman tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean toimintarajoitteen vuoksi ei ole edellytyksiä osallistua sosiaalihuoltolain 27 e §:ssä tarkoitettuun työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin.

Omaishoidon toimintakeskusten palvelut

Omaishoidon toimintakeskusten toiminta on tarkoitettu kaikille helsinkiläisille omaishoitotilanteessa oleville ikääntyneille ja heidän läheisilleen. Pääosin asiakkaat ovat yli 65-vuotiaita, mutta myös muistisairastuneet alle 65-vuotiaat ovat tervetulleita. Toimintakeskukset ovat paikkoja, joissa asiakasperheet kohtaavat ja saavat vertaistukea. Omaishoitoperheille järjestetään esimerkiksi vertaisryhmiä, kahvila-toimintaa ja palveluohjausta. Toimintaan osallistuminen ei edellytä omaishoidon tuen sopimusta.

Omaishoidon kotiaivustajapalvelu

Omaishoitaja voi saada jaksamista tukevaa kotiaivustajapalvelua. Palvelua voivat saada omaishoidon tuen asiakasperheet enintään kahdeksan tuntia kuukaudessa, noin 1–4 tuntia kerrallaan.

Palvelun tarpeen arvioi asiakasohjauksen työntekijä. Palvelu on suunnattu yli 65-vuotiaille.

Sähköinen terveystarkastus

Sähköisen hyvinvointi- ja terveystarkastuksen avulla omaishoitaja saa kohdennettua tietoa hyvinvoinnista ja terveydestä. Tarkastuksen jälkeen hän voi osallistua sähköisiin valmennusohjelmiin, joita ovat mm. painonhallinta, terveellinen ravinto, tupakoinnin lopetus, alkoholin vähentäminen, univalmennus ja stressin hallinta. Uusille omaishoitajille järjestetään lisäksi valmennusta omaishoitajuuteen liittyen.

Näistä saa tarkempaa tietoa omalta omaishoidon tuen työntekijältä.

Uusien omaishoitajien valmennus

Uusille omaishoitajille järjestetään valmennusta liittyen omaishoitajuuteen. Kunnan velvollisuus järjestää valmennusta koskee omaishoitosopimuksen tehneitä omaishoitajia, ja on ensisijaisesti suunnattu uusille omaishoitajille.

Kurssilta saa tietoa erilaisista omaishoitoperheiden tuen muodoista ja hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä.

Valmennuksesta saa lisätietoja omatyöntekijältä/asiakasohjaajalta, ikääntyneiden valmennuksesta myös kurssien järjestäjiltä omaishoidon toimintakeskuksesta.

Omaishoidon tuen hakeminen

Omaishoidon tukea haetaan joko suullisesti tai ensisijaisesti kirjallisesti hakulomakkeella. Lomake löytyy myös internetistä: www.hel.fi/sote.

Hakemukseen liitetään C-lausunto (ei puolta vuotta vanhempi), jossa on lääkärin arvio hoidettavan terveydentilasta ja toimintakyvystä. Tarvittaessa pyydetään lääkärinlausunto myös hoitajaksi hakevan terveydentilasta.

Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuki

Alle 65-vuotiaiden asiakkaiden omaishoidon tukea koskevat asiat hoidetaan vammaisten sosiaalityön yksiköissä. Ruotsinkielisten asiakkaiden omaishoidon tuki on alle 65-vuotiaiden osalta Kallion perhekeskuksessa (kaikki kaupunginosat) p. 310 44857.

ALLE 18-VUOTIAAT

Itäkadun perhekeskus

Itäkatu 11 (sisäänkäynti Tallinnanaukio 1), PL 6730, 00099 Helsingin kaupunki

Itäinen ja pohjoinen alue

Postinumerot:

- 77, 78, 90, 92, 98
p. 09 310 58266
- 80, 91, 93–95, 97
p. 09 310 62557
- 57, 59, 80–89, 96, 99
p. 09 310 62386
- 56 (osa), 70–73, 79
p. 09 310 50258
- 62–69, 74–76
p. 09 310 69579

Kallion perhekeskus

Toinen Linja 4 C

PL 6450, 00099 Helsingin kaupunki

Eteläinen ja läntinen alue

Postinumerot:

- 10, 11, 20–34, 43
p. 09 310 33761
- 12–19
p. 09 310 44695
- 35–42, 44
p. 09 310 41234
- 50–55, 56 (osa), 58, 60, 61
p. 09 310 45293

YLI 18-VUOTIAAT

Vuosaaren terveys- ja hyvinvointikeskus

Kahvikuja 3

PL 6250, 00099 Helsingin kaupunki

Itäinen ja eteläinen alue

Postinumerot:

- 10–24, 26, 48, 50–55, 56 (osa), 58, 60, 61
p. 09 310 44699
- 57, 59, 81–89, 96–99
p. 09 310 61779
- 80, 90–95
p. 09 310 62254

Lännen ja pohjoisen vammaisten sosiaalityö

Ala-Malmin tori 2, 7. krs

PL 7980, 00099 Helsingin kaupunki

Postinumerot:

- 25 (osa), 27–44, 62, 64, 67–69,
p. 09 310 41233
- 56 (osa), 63, 65, 66, 70–79
p. 09 310 58351

Yli 65-vuotiaiden omaishoidon tuki

Uudet asiakkaat saavat hakulomakkeen Seniori-infosta, ma–pe klo 9–15, p. 09 310 44556. Lomake palautetaan oman asuinalueen asiakasohjaukseen.

Eteläinen asiakasohjaus

PL 7160, 00099 Helsingin kaupunki
Postinumerot:

- 10, 12–22, 24–26, 50–56, 60, 61

Itäinen asiakasohjaus

PL 6220, 00099 Helsingin kaupunki
Postinumerot:

- 57, 80–99

Läntinen asiakasohjaus

PL 8665, 00099 Helsingin kaupunki
Postinumerot:

- 25–44

Pohjoinen asiakasohjaus

PL 70763, 00099 Helsingin kaupunki
Postinumerot:

- 62–79

Ruotsinkielinen asiakasohjaus

PL 7160, 00099 Helsingin kaupunki

- Kaikki kaupunginosat

Omaishoidon toimintakeskukset

Eteläisen alueen toimintakeskus

Töölönkatu 33
p. 09 310 74208, 040 3340 245

Läntisen alueen toimintakeskus

Hopeatie 14
p. 09 310 24213

Pohjoisen alueen toimintakeskus

Takaniitynkuja 3
p. 09 310 46818

Itäisen alueen toimintakeskus

Myllymatkantie 4
p. 09 310 73995, 050 3633 290

Terveyspalvelujen neuvonta 24/7

p. 09 310 10023

Sosiaalipäivystys 24/7

p. 020 696 006

Kriisipäivystys 24/7

p. 09 310 44222

Helsinki

www.hel.fi/sote